

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง สัมพันธภาพในครอบครัวและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์คนชรา ของผู้สูงอายุสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรีโดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลของผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์และในชุมชน 2) ศึกษาสัมพันธภาพผู้สูงอายุกับครอบครัว 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์คนชราของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง 10 คน 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยกับครอบครัว ในเขตพื้นที่ตำบลบางละมุง 10 คน 3) กลุ่มครอบครัวผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางละมุง 10 คน 4) กลุ่มครอบครัวผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยกับครอบครัว ในเขตพื้นที่ตำบลบางละมุง 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ การสังเกตในการสนทนา เครื่องบันทึกเสียง ใ้บันทึกการให้สัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาแสดงค่าร้อยละ และปรากฏการณ์รูปธรรมที่มองเห็นมาสร้างข้อสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดทฤษฎี

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรา

กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ อายุระหว่าง 62 – 90 ปี เป็นเพศชาย 5 คน หญิง 5 คน ส่วนใหญ่เป็นหม้าย (คู่สมรสถึงแก่กรรม) มีระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ประถมศึกษาและไม่มีรายได้มีบุตรเป็นส่วนใหญ่ มีสุขภาพไม่แข็งแรง เจ็บป่วยมีโรคประจำตัวมีบทบาทหน้าที่ในครอบครัวเป็นส่วนมาก ปัญหาที่ประสบภายในครอบครัวส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพและมีภาระหนี้สิน ลักษณะที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่เป็นบ้านจัดสรรและทาวน์เฮ้าส์ที่บุตรผ่อนส่ง

5.1.2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ครอบครัวของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา

กลุ่มตัวอย่างครอบครัว อายุระหว่าง 28 – 80 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สถานภาพสมรสมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อุดมศึกษา และส่วนใหญ่ทำงานรับจ้าง มีบุตรอยู่ในความรับผิดชอบที่จะต้องดูแลบทบาทหน้าที่ภายในครอบครัว เป็นหัวหน้าครอบครัวและเป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ปัญหาที่ประสบภายในครอบครัว คือ รายได้ไม่เพียงพอและมีภาระหนี้สิน มีสมาชิกที่เป็นภาระพึ่งพิงภายในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่ ความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นบุตร

5.1.3 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ อายุระหว่าง 69 – 85 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สถานภาพหม้าย (คู่สมรสถึงแก่กรรม) มีระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ประถมศึกษา มีบุตรและมีรายได้จากบุตรเป็นส่วนใหญ่ มีภาวะสุขภาพไม่แข็งแรงเจ็บป่วยมีโรคประจำตัวทั้งหมด บทบาทหน้าที่ภายในครอบครัว ส่วนใหญ่มีหน้าที่ดูแลครอบครัวและบุตรหลาน ปัญหาที่ประสบภายในครอบครัว ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นบ้านเดี่ยวอยู่ใกล้แหล่งชุมชน

5.1.4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ครอบครัวในเขตพื้นที่ตำบลบางละมุง อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรี

กลุ่มตัวอย่างครอบครัว อายุระหว่าง 18 – 84 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สถานภาพสมรสมีระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ประถมศึกษา มีอาชีพรับจ้างมีบุตรอยู่ในการดูแลทุกครอบครัว บทบาทหน้าที่ภายในครอบครัว ส่วนใหญ่ช่วยหารายได้จุนเจือครอบครัว ปัญหาที่ประสบภายในครอบครัว ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ มีสมาชิกพึ่งพิงทุกครอบครัว ความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นบุตร

5.1.5 ระดับสัมพันธภาพผู้สูงอายุกับครอบครัว ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์และผู้สูงอายุ ในเขตพื้นที่ ตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ผู้สูงอายุทั้งสองกลุ่มมีระดับสัมพันธภาพกับชมรม / สมาคมมากที่สุด รองลงมา คือระดับสัมพันธภาพกับลูกหลานในด้านการเกื้อหนุนเหมือนกัน จะแตกต่างกันที่ระดับสัมพันธภาพต่ำสุด ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์มีระดับสัมพันธภาพกับครอบครัวต่ำสุด ส่วนผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลบางละมุง มีระดับสัมพันธภาพกับเครือญาติต่ำสุด

5.1.6 สัมพันธภาพผู้สูงอายุกับครอบครัว

ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์และผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลบางละมุงอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุทั้ง 2 กลุ่มนี้มีระดับสัมพันธภาพกับชมรม/สมาคมมากที่สุด รองลงมา คือระดับสัมพันธภาพกับลูกหลานในด้านเกือบหนุ่ ระดับสัมพันธภาพต่ำสุด คือ สัมพันธภาพกับครอบครัวและเครือญาติ ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่า "ครอบครัวและเครือญาติ" เป็นสัมพันธภาพที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์คนชรา

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาและวิเคราะห์ ได้นำมาอภิปรายผลตามประเด็นดังต่อไปนี้

5.2.1 สัมพันธภาพ

จากการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุที่เข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์คนชรา มีสัมพันธภาพกับครอบครัวระดับต่ำสุด ย่อมแสดงให้เห็นว่าสัมพันธภาพระหว่างผู้สูงอายุกับครอบครัวมีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์คนชราของผู้สูงอายุกลุ่มนี้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอุทิศ บุญช่วย (2536) สาเหตุและแนวโน้มของการเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์คนชราของรัฐ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เข้ารับการสงเคราะห์ มีสถานภาพหม้าย ก่อนเข้ารับการสงเคราะห์ไม่ได้ทำงาน และมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับบุคคลในครอบครัว สาเหตุที่ทำให้เข้ารับการสงเคราะห์มากที่สุด ได้แก่ การไม่มีผู้อุปการะ ไม่มีที่อยู่อาศัย และไม่มืงานทำ ไม่มีอาชีพ

5.2.2 การเกือบหนุ่

จากการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ที่ยังไม่ได้รับการเกือบหนุ่จากครอบครัว ชุมชน และสังคม มีผลทำให้ในสถานสงเคราะห์คนชรา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศศิพัฒน์ ยอดเพชรและคณะ(2540) พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทยประเด็นการเกือบหนุ่ทางสังคมแก่ผู้สูงอายุในเขตภาคกลางจำแนกเป็น 3 ประเภท คือ 1) การเกือบหนุ่ทางอารมณ์ สำคัญที่สุดของผู้สูงอายุหรือการพึ่งทางจิตใจของตนเอง การเยี่ยมเยียนของบุตรหลานและของบุตรหลาน และของเพื่อนผู้สูงอายุด้วยกัน 2) การเกือบหนุ่ด้านสิ่งของและบริการ เป็นการสนับสนุนด้วยเงิน เสื้อผ้าและของใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่เป็นบุตรหลาน และ 3) การเกือบหนุ่

ด้านข้อมูลข่าวสาร ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังสนใจข่าวสารต่างๆ จากบุคคลในครอบครัวและกลุ่มผู้สูงอายุเอง

5.2.3 คุณภาพชีวิต

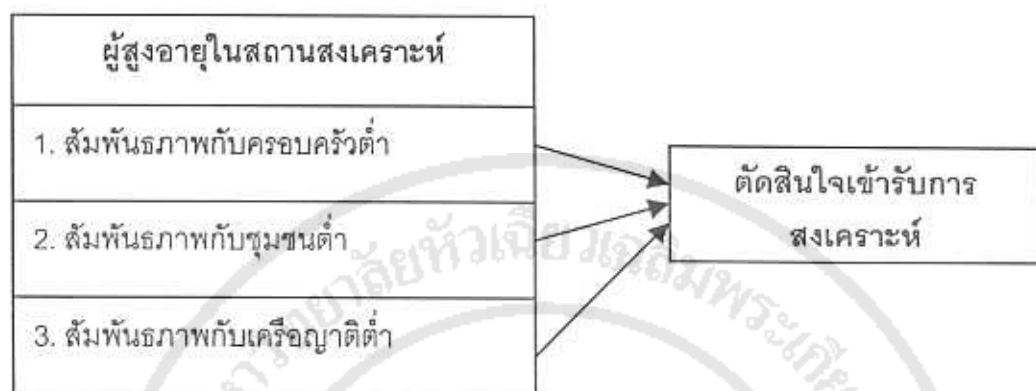
จากการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุ ถ้ามีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์คนชรา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมร ชัยอุทัย 2542 : 15-16 กล่าวถึง เกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) คุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุประกอบด้วย สุขภาพกายที่ดี ไม่มีโรค รับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะและเพียงพอ และสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน สภาพแวดล้อม การมีที่อยู่อาศัยที่ถาวร อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ ถูกสุขลักษณะ มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในชุมชน มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคม รายได้พอเพียง ต่อการดำรงชีพ การเป็นสมาชิกกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันในชุมชน มีความปลอดภัยในชีวิต และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ตลอดจนการได้รับการดูแลจากคนในครอบครัว ชุมชนหรือสถาบันอื่นๆ ด้านปัจจัย 4 และการดูแลเมื่อยามเจ็บ

5.2.4 การเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม/สมาคม

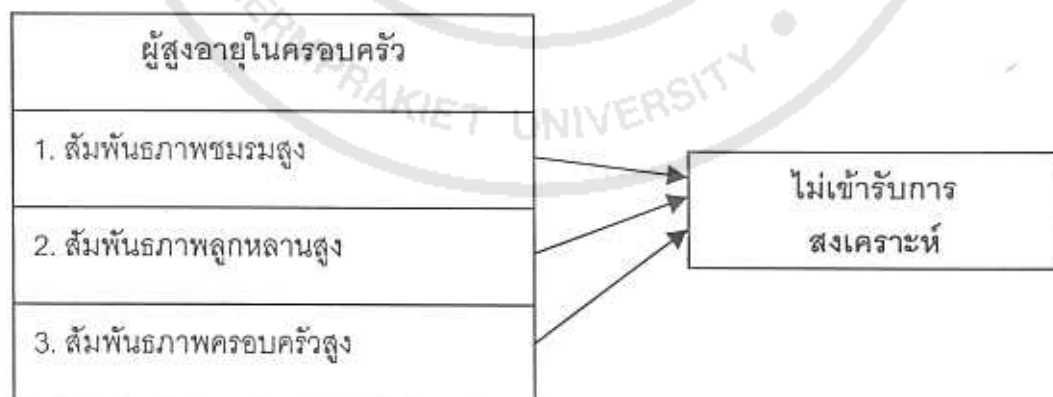
จากการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุทั้งสองกลุ่มมีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรม สมาคมสูง ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุยังต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและได้รับการยอมรับทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนภาพร ชโยวรรณ และ จอห์น โนเดล (2539) พบว่าการเป็นสมาชิกหรือการเข้ากลุ่มและการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นเรื่องสำคัญทำให้รู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย มีสังคม มีเพื่อน

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัย พบว่า สัมพันธภาพของผู้สูงอายุกับครอบครัว มีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับการสงเคราะห์หรือไม่เข้ารับการสงเคราะห์ ของผู้สูงอายุสองกลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ และผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัว มีดังนี้ (แผนภูมิที่ 5.1,5.2)

แผนภูมิที่ 5.1
 สัมพันธภาพที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับการสงเคราะห์
 ของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์

แผนภูมิที่ 5.2
 สัมพันธภาพที่มีผลต่อการตัดสินใจไม่เข้ารับการสงเคราะห์
 ในสถานสงเคราะห์ของผู้สูงอายุในครอบครัว

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา ระดับนโยบายและหน่วยงาน

จากผลการวิจัยที่กล่าวมา สามารถสรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. รัฐบาลควรมุ่งเน้นในการทำงานเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ โดยเฉพาะในด้านการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ ในด้านต่างๆ อย่างทั่วถึง
2. สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้มีบทบาทหน้าที่ต่อครอบครัว ชุมชน สังคมมากขึ้น
3. ประชาสัมพันธ์ข่าวสารและข้อมูลต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุในชุมชนได้รับรู้และทันต่อเหตุการณ์
4. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนของตนเอง
5. รัฐบาลควรมีนโยบายสนับสนุนให้ครอบครัวดูแลผู้สูงอายุภายในครอบครัวให้มีความสุขและชี้ให้เห็นว่า การที่ผู้สูงอายุอยู่กับครอบครัวนั้นดีที่สุด โดยรัฐจะให้ความช่วยเหลือความจำเป็นขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ซึ่งรัฐอาจจะไม่ต้องลงมือเอง เพียงแต่ขอความร่วมมือจากชุมชนให้ช่วยเหลือ โดยมีรัฐคอยสนับสนุน
6. หน่วยงานภาครัฐ เช่น สถานสงเคราะห์คนชราควรไปเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัวและช่วยเหลือในด้านสวัสดิการต่าง ๆ บ้าง เพื่อที่ผู้สูงอายุจะได้ไม่ต้องมาเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์คนชราเพียงอย่างเดียว เพราะผู้สูงอายุอยู่กับครอบครัวน่าจะมีความสุขมากที่สุด เพียงแต่มีหน่วยงานของรัฐยื่นมือไปช่วยเหลือและดูแลบ้าง

5.3.2 ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเพิ่มเติมในการศึกษาสัมพันธภาพของผู้สูงอายุกับครอบครัว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวางขึ้น หน่วยงานภาครัฐที่รองรับประชากรผู้สูงอายุที่นับวันยังมีเพิ่มมากขึ้นจะได้นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงานได้
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลของผู้สูงอายุเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางในการนำผู้สูงอายุที่เข้ามารับการสงเคราะห์กลับคืนสู่ครอบครัวได้อย่างมีความสุข และมีความเข้าใจอันดีระหว่างผู้สูงอายุกับครอบครัว